

“Més bonica que la realitat”

Quaranta anys després de la mort de Marilyn Monroe, encara avui el major mite eròtic de la història del cinema, Douglas Kirkland, conegut per les seues fotografies de les grans estrelles del cinema, ens parla de les seues cites amb Marilyn, del sensual reportage que va fer de l'actriu poc abans de la seua misteriosa mort i de la indústria cinematogràfica d'avui i de l'època daurada de Hoolywood.

Kirkland, de 67 anys, es trobà amb Marilyn Monroe el novembre de 1961 per encàrrec d'una revista. D'aquestes trobades va sorgir, vuit mesos i mig abans de la mort de Marilyn, un dels reportatges fotogràfics més eròtics de l'actriu. Ben aviat, amb poc més de vint anys, Kirkland es va fer un nom com a fotògraf d'estrelles; després ha treballat com a fotògraf de decorats en més d'un centenar de produccions cinematogràfiques, entre d'altres a *Titanic*. Des d'Audrey Hepburn fins a Nicole Kidman passant per Brigitte Bardot, a penes trobarem una estrella que ell no haja fotografiat. Kirkland viu a Los Angeles.

—Vostè va acudir a la sessió fotogràfica amb Marilyn Monroe amb una ampolla de xampany car i un disc de Frank Sinatra. Per què Sinatra?

—Marilyn tenia una autèntica fixació amb les cançons de Frank Sinatra. Jo m'havia preparat per a la cita i per això ho sabia.

—I pensa que se n'alegrà?

—Sí, vam beure el xampany, vam sentir música... Va ser gairebé romàntic; si més no, molt relaxant.

—Aleshores, Marilyn Monroe prenia moltes pastilles i es lliurava a la beguda. Se'n va adonar, vostè, d'això?

—Potser acabava de passar un època difícil. Siga com siga, en el moment de fer les fotos semblava que es trobava bé. Em van encarregar les fotos per a una edició especial del magazín *Look*, i es notava que li abellia molt de fer-les. L'única cosa que l'anguniejava una mica era la seua figura. S'havia aprimat i tenia la impressió que li faltava un poc de pit.

—Ben mirat, això sona més aviat a una escabrosa trobada amb una diva vanitosa.

—Vanitosa no era gens ni mica. Ens vam trobar un parell de dies abans de fer les fotos per mantenir una entrevista preliminar al seu apartament, un piset sorprenentment modest. Marilyn feia l'efecte de ser aquella xicota tan bonica del cinquè, una dona ben senzilla.

—A les fotos que va fer uns dies després, Marilyn s'hi mostra tota nua i només es cobreix amb un llençol de seda. Això resultava bastant agosarat per a l'època.

—I per a mi molt apassionant. Va ser així per desig seu. Em digué: mira, necessitem un llençol de seda, un llit i prou.

—L'estrella del cinema més famosa – i a sobre– quasi nua del tot, mare meua! Era conscient que vivia el moment culminant de la seua carrera de fotògraf?

—Ja havia exercit com a fotògraf uns quants anys, però encara em trobava al començament de la meua trajectòria professional. La veritat és que estava molt nerviós i no vaig poder aclucar els ulls durant unes quantes nits.

—A més devia necessitar una bona dosi de paciència, perquè la Monroe solia fer tard a les sessions fotogràfiques i als rodatges. Li va fer esperar gaire, a vostè?

—Sí, va arribar amb unes quantes hores de retard. Però tan bon punt entrava a la sala, Marilyn feia goig de veure, era sensacional. Em feia l'efecte que era una altra persona ben diferent de la dona que havia trobat un parell de dies abans i que jo no troba-

Esquerra, una de les imatges de Marilyn captada per Kirkland. "L'erotisme de les fotos encara és ben palès. Pense que volia tornar a mostrar al món sencer que era una persona plena de vitalitat", recorda el fotògraf. Dalt, una imatge de l'actriu en tota l'explendor de la seua maduresa.

va ni de bon tros tan provocativa. De colp i volta hi era l'autèntica Marilyn Monroe, la dona amb què tothom somiava. Llavors treia tots els seus encants seductors i semblava moure's a càmera lenta.

—En el reportatge fotogràfic presenta moltes imatges lascives d'una Marilyn Monroe que es repanxola en un llit. A més d'això, a vostè també li agrada vantar-se comentant que Marilyn li va suggerir d'anar amb ella al llit.

—És cert que ho va fer, però jo no em vaig deixar. Em vaig concentrar en la càmera. Fet i fet jo tenia dona i fills.

—No hauria estat, però, el primer fotògraf a tenir una relació amb ella. Diria que aquella nit una Monroe plena de vida cercava un poc de plaer i diversió, o més aviat que una Marilyn solitària volia que un estrany li confirmara que encara era una diva?

—A banda del que s'hi amagara al darrere, el cas és que feia la impressió de tenir seguretat en ella mateixa. De

**“Marilyn em
va dir:
‘Mira, necessitem
un llençol
de seda, un llit
i prou’.”**

fet, l'erotisme de les fotos encara és ben palès. Ja no era aquella Marilyn perfecta i depurada del principi, sinó una dona bella, vivaç i sensual. Pense que volia tornar a mostrar al món sencer que era una persona plena de vida.

—Primer una bona col·lega, i ara la seductora refinada. Va ser tot això pura ficció teatral o l'autèntica Marilyn?

—És difícil respondre-hi. Hi havia també altres parts obscures.

—Quines?

—Una vegada vam treballar fins a altes hores de la matinada. L'endemà, a la vesprada, vaig anar a casa seua per ensenyar-li les diapositives. Quan per fi les va obrir i les va mirar, vaig veure una dona taciturna i melangiosa. Havia tancat la persiana i portava, malgrat la foscor de la cambra, ulleres de sol; va fer una ullada ràpida a les fotos per damunt, sense gaire interès. A la fi abandonà sense esma l'habitació per tornar en un no-res i mirar-se de nou les diapositives. I tot això en molt poc de temps i en tres situacions vaig veure tres persones diferents, i totes tres es deien Marilyn Monroe. Potser hi havia encara més personalitats.

—Ja ha treballat amb moltes estrelles. Què feia de Marilyn Monroe una actriu amb un carisma tan especial?

—Sí, n'he fotografiat moltes, però Marilyn ha estat una estrella única, una dona que s'apartava de la norma.

—Era bonica i un dia, com moltes actrius abans que ella, es va tenyir els ca-

“Semblava ser més bonica que la realitat, però no d’una manera artificial. Mai no se’m va passar pel cap pensar si s’havia sotmès a tractaments de bellesa o no”

A dalt, Madonna imitant Marilyn. A sota, a l'esquerra, Brigitte Bardot. A la dreta, Audrey Hepburn fotografiada per Kirkland.

bells de ros. Fins a quin punt era diferent d’una —diguem-ne— típica estrella estàndard?

—Després del seu començament com a Norma Jeane Baker s’inventà amb gran força la Marilyn Monroe, tot i això no li calgué mai fingir, i és que feia l’efecte de ser ella mateixa.

—Però les estrelles de l’època de veritat podien inventar-se a si mateixes? No eren més aviat totes un producte de la indústria de Hollywood?

—No, ningú no va influir sobre Marilyn en aquest sentit. Jean Harlow era, per dir-ho així, el seu prototip, però ella va anar molt més enllà, no es limità a ser-ne una còpia. Al capdavall es convertí en un símbol per a tot Amèrica.

—Per què li va reeixir allò que Jean Harlow no pogué mai assolir?

—Té molt a veure amb els temps que corrien. Marilyn es va fer famosa en un temps que avui anomenem els llegendaris cinquanta. En aquests anys ella personificava el plaer i el sexe en una societat esclatant que responia a una nova actitud vital dels americans. La segona guerra mundial semblava ja molt llunyana en el temps, la guerra de Corea va quedar arraconada a l’oblit, i als EUA semblava que les coses anaven bastant bé. Hi dominava la sensació general que tot anava com una seda. I Marilyn s’adeia amb aquest estat d’ànim i donà un rostre a aquesta sensació vital.

—Esdevenir una estrella era aleshores més fàcil que avui?

—No. Tothom ha sentit parlar de les fosques històries de càstings a les oficines dels caps d’estúdi. Aquest era el procediment habitual que seguia tot el qui volia ser una estrella. I aquell que hi reeixia, de seguida li controlaven la vida privada.

—I com és ara?

—Hollywood té una organització ben diferent. De fet, tan poderoses com ara són Disney o AOL Time Warner no ho era en aquell moment cap productora. Ara, els estudis formen part de consorcis econòmics gegantins i estan sotmesos al valor de les seues accions. Tant els èxits com els fracas-

sos de les estrelles es conceten a la borsa, i, de retruc, la fluctuació de les cotitzacions repercuteix en la seua carrera. Era un negoci brutal, i encara continua sent-ho.

—Vostè fa classes de fotografia per a gent jove. Què els ensenya sobre les estrelles?

—D'entrada, que sovint m'he sentit molt content de treballar darrere la càmera, i no davant. N'he vist ja tants que han vingut i han desaparegut després sense deixar rastre, una Marilyn o una Audrey Hepburn hi ha hagut només rares vegades. El problema és que ara també molts joves fotògrafs volen de totes maneres fer-se famosos.

—Què va contribuir més decisivament a la formació d'aquesta llegenda anomenada Marilyn Monroe després de la mort de l'actriu? Les seues pel·lícules o les fotos que li van fer?

—És molt difícil separar una cosa de l'altra. Ara com ara, les fotos roden ja pertot arreu. A més, n'han quedat moltes altres coses que no són pel·lícules. Massa sovint oblidem l'autèntica revolució tècnica que s'esdevingué amb l'arribada del cinema, sobretot en el pas del cinema mut al cinema sonor, i de les pel·lícules en blanc i negre a les pel·lícules en color. Des de llavors, és possible conservar una persona tal com era, si més no aparentment, amb la seua veu i el seu aspecte físic. Abans no hi havia cap document que poguera retenir a llarg termini els gestos, el cant i la veu d'algú. Només a partir del segle XX és possible mantenir en vida una persona després de morta.

—Ha publicat un llibre amb consells de bellesa, així que, com a expert, pensa que Marilyn Monroe hauria pogut arribar a ser una estrella sense sotmetre's a operacions d'estètica?

—A mi no em feia l'efecte que fóra un producte d'elaboració industrial. Aquest era el seu encís, que semblava ser més bonica que la realitat, però no d'una manera artificial. Mai no se'm va passar pel cap pensar si s'havia sotmès a tractaments de bellesa o no.

—Hi ha avui cap actriu amb possibilitats de convertir-se en una mena de segona Marilyn?

Douglas Kirkland, a més de fotografiar estrelles, ha participat en films com *Titanic*.

“Ja no era aquella Marilyn perfecta del principi, sinó una dona bella, vivaç i sensual”

—No. A diferència d'abans, quan la indústria cinematogràfica era relativament homogènia, ara el sector està dividit en una pila de petits microorganismes. I això fa molt difícil convertir-se en una estrella. A més, cada època en crea les seues.

—Qui podria ser l'ídol del nou mil·lenni?

—Madonna, almenys s'hi ha esforçat molt. Però de segur que molta gent esclafiria a riure en sentir aquesta comparació. Potser és, més aviat, una Marilyn en miniatura. Ben mirat, qui ha aconseguit en els darrers quaranta anys, després de la mort de Marilyn, atraure tanta atenció i moure un enrenou tan gran com ella? Ningú. De Marilyn, per contra, el món encara continuarà parlant els propers quaranta anys.

Ulrike Knöfel

© Der Spiegel-EL TEMPS

Traducció: Joan Martínez i Terrones

setembre 2002

Barcelona 1905-2004

En els últims cent anys, el panorama territorial de Barcelona ha canviat considerablement. Descobreix com ho ha fet, per què el Fòrum de les Cultures es construeix a la zona del Besòs i quines similituds guarda amb el model dels Jocs Olímpics del 1992.

A més, una reflexió sobre els atemptats de l'11 de setembre del 2001, ressenyes, notícies, novetats editorials, cròniques culturals, l'agenda...

